— Γιατί δὲ μὲ μηνούσατε πιὸ πρὶν εἶπε ὁ πατέρας αὐστηρά.

— Ποῦ νὰ ξέρω ἡ κακομοῖρα γώ. Χτὲς γύρεψε χαρτὶ καὶ μοῦπε· Θὰ γράψω στὶν ἄνθρωπο π' ἀδίκησα περσότερο. Θἀρθεῖ, θἀρθεῖ σοῦ λέγω. Δὲ μοιάζει τοὺς φίλους τοὺς παλιοὺς τοὺς ποδογλύφτες.

Ἀνατρίχιασα· κατάλαβα γιὰ ποιόνα ὁ λόγος.

Μπήκαμε σὲ μιὰ κάμαρα μισόφωτη καὶ σίμωσε ὁ πατέρας σὲ κρεββατωμένο σκελετό. Τραβήχτηκα σὲ μιὰ γωνιὰ ἀφίνοντας ἀντιμέτωπες τὶς δυὸ κεῖνες ζωές. Πλάτανος ὁ ἕνας, χαλκόκορμος ἔσκυβε πάνω σὲ κιτρινιασμένη καλαμιά. Τὰ ξεραμένα δάχτυλα χαθήκανε στὴ σιδερένια τὴν παλάμη.

Μείναν ἔτσι ὥρα πολλή. Βήχας ξερὸς ἔσκυζε τὸ στῆθος τοῦ ἀρρώστου. Μάτια γυάλινα θαμπὰ μὲ μάτια βουρκωμένα.

Αὐτὸς ὁ Μέγ' Ἀλέξαντρος, ὁ ἥρωας αὐτός; Αὐτὸς ὁ ἐμπρηστὴς ποὺ φαντάστηκα δαυλοφωτισμένο Σατανᾶ ;

Τ' ἄχειλο τὸ στόμα ἄρχισε νὰ μουρμουρίζει.

— Ναὶ πεθαίνω ὅπως μ'ἄξιζε πεινασμένος, κουρελιάρης. Δὲ θέλω ὅμως κι ἀσυχώρετος νὰ τὰ σφαλιξω. Εἴμουνα μεθυσμένος ἐκεῖνο τὸ βράδι τὸ καταραμένο. Συχώρεσέ με. Ξεχνιέται τὸ κακὸ σὲ τέτοια χάλια. Σοῦ λέγω πεινῶ καὶ ζητιανεύω ἀπὸ σένα κ' ἔτσι πιάνει κ' ἡ κατάρα σου. Τὴν εἶχα μάθει τότες· μοῦ γένηκε συντρόφισσα, μέρα νύχτα μὲ κυνηγοῦσε. Ἦρθε τὸ τέλος. Συχώρεσέ με ξάδερφε.

— Συχωρεμένος κι ὁ θεὸς νὰ σὲ σχωρέσει. Μὰ πρέπει νὰ βγεῖς ἀπὸ δῶ, σπίτι νἄρθεις.

— Εὐχαριστῶ. Ἐδῶ θὰ μείνω ὡς τὸ τέλος ποὺ δὲ θ' ἀργήσει. Ἔχω καὶ μιὰ παράξενη ἰδέα. Τὸ φαρμάκι πρέπει νὰ τὸ πιῶ ὁλάκαιρο, κ' ἴσως ἔτσι πλερωθοῦν κ' οἱ ἁμαρτίες. Μὰ νἄρχεσαι ξάδερφε, νἄρχεσαι συχνά. Κρυώνω στὴν ἐρημιὰ καὶ φοβοῦμαι τοὺς ἥσκιους.

Σὰ βγαίναμε ὄξω γιόμισε τῆς γριᾶς ἡ φούχτα ἀπὸ μάλαμα.

Θεία Δίκη, εἶπε ὁ πατέρας. Θεία Δίκη φώναξε ὁ κοσμάκης, καὶ σύμπτωση οἱ κυνικοί, μὰ ἴσως ὄχι θεία δίκη, ὄχι σύμπτωση, παρὰ ξετύλιγμα τοῦ νόμου τοῦ φυσικοῦ. Ἄμυκλος, μεθυσμένος, ὄρεξες ἀνίκητες καὶ ἀχόρταγες ἄψες, ἀκριβοπλήρωσε τὰ περασμένα ὁ ξάδερφος. Οἱ ἄλλοι, οἱ κακοὶ οἱ μυαλωμένοι δὲν ἀνάβουν ἀπὸ ξαφνικὰ ψυχόρμητα. Περπατοῦν, ἕρπουνε σιγὰ σιγὰ καὶ φαρμακώνουν κρύφια. Αὐτοὶ ζοῦν καὶ βασιλεύουν.

Πόλη, 29 Μάρτη 1907.

ΚΡΙΣΝΑΣ

ΜΟΙΡΙΤΑ

«Τί γλυκὸ ποῦναι
νὰ σὲ ξυπνάει μουσική....»

Τὴ ζήση μοῦ τραγούδαγε ἀγέρινη κιθάρα
καὶ τὸ τραγοῦδι ὁλόϊσα τραβοῦσε στὴν ψυχή μου
κ' ἔνιωθα μὲς στὰ στήθια μου καινούρια μιὰ λαχτάρα
γιὰ ὅ,τι μεγάλο κι ἀψηλὸ ξεπρόβαιλνε ἀντικρύ μου.

Καὶ τὸ τραγοῦδι ἐκόπηκε. Μὰ ὁ ἀχός του ἀκόμα
ξυπνάει με καὶ μαγεύει με—ὦ λουλουδιῶ μεθήσια !
κ' αἰστάνουμαι, ἀνεβαίνοντας ψηλά, στὸ οὐράνιο δῶμα,
μὲς στ' ἁπαλὰ τὰ στήθια μου ψυχὴ παληκαρίσια.

Λευκάδα ΑΛΚΑΙΟΣ

ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

....Βέβαια, πρέπει νὰ συφωνοῦνε οἱ ἑορτὲς μὲ τὴν ἐποχή. Εἶναι τότε σταθμὸς τῆς ζωῆς μας οἱ ἑορτές, εἴτε θρησκεφτικὲς εἶναι, εἴτε ἐθνικές, εἶναι τότες ὅασες πρασινοστόλιστες καὶ λουλουδιασμένες, ποὺ μᾶς δροσίζουνε, μιὰ στιγμή, ἀπὸ τὴ θέρμη τῆς καθημερινῆς ζωῆς, τῆς σκληρῆς, τῆς βασανισμένης ζωῆς, καὶ μᾶς δίνουνε τὴν ἐφκαιρία, μὲ τὶς μυρωδιὲς τῆς ἀργίας καὶ τῆς ἀνάπαψης, νὰ σηκώσουμε λιγάκι τὸ πνέμα μας ἀψηλά, καὶ ξανοίξουμε αἴθριους οὐρανοὺς καὶ πνεματικοὺς ὁρίζοντες.

Φέβγει ἡ ψυχή μου ἀπὸ τὸ σῶμά μου, πετᾷ ἡ ψυχή μου μακριά, πολὺ μακριά, δὲ βρίσκω λέξη νὰ σᾶς πῶ τὸ ποῦ, φέβγει ἡ ψυχή μου ἀπὸ τὴ γή, ὅταν ὁ ἥλιος ξεπροβάλλει στὸν ὁρίζοντα τὴν 25η τοῦ Μάρτη.

Ἐθνικὴ καὶ θρησκεφτικὴ ἑορτή, ταιριασμένη μὲ τὴν ἐποχή !

Τὰ λουλούδια τῆς ἄνοιξης, τὴν ἐποχὴ ἀφτή, ὅλα φυτρωμένα. Τὰ τραγούδια τῶν πουλιῶν, παιχνιδιάρικα κ' ἐρωτικά, ὅλα μὲ χάρη. Κι ὁ κόσμος, ἀλήθεια, μαζὶ καὶ γώ, ἑορτάζουμε, κείνη τὴ μέρα, τὴν Ἄνοιξη: τὴ φύτρα τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ ξύπνα τῆς Πατρίδας...

Βέβαια, πρέπει νὰ συφωνοῦνε οἱ ἑορτὲς μὲ τὴν ἐποχή.

Κι ὅπως συφωνεῖ ἡ ἑορτὴ τοῦ Βαγγελισμοῦ μὲ τὴν 25η τοῦ Μάρτη, ἔτσι καὶ ἡ Γέννηση μὲ τὴν 25η τοῦ Δεκέβρη.

Εἶναι ἀλήθεια πὼς τὴ χρονολογία ἀφτή, ἃ γεννήθηκε δηλαδὴ ὁ Χριστὸς τὸ μήνα τὸ Δεκέβρη, ἢ σὲ ἄλλη ἐποχή, σἄλλονε μήνα, καλὰ καλὰ δὲν μποροῦμε νὰ τὴν ξακριβώσουμε. Ἡ περιγραφὴ τοῦ Λουκᾶ πὼς «ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρα τῇ αὐτῇ (τῇ Βηθλεέμ), ἀγραυλοῦντες καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν,» πολὺ πολὺ δὲ συφωνεῖ, καθόλου μάλιστα δὲ σύρωνεῖ, πὼς ἡ γέννηση γίνηκε τὸ Δεκέβρη· γιατί, στὴν τέτοια ἐποχή, τὰ πρόβατα πιὰ δὲ μένουνε τὴ νύχτα στὰ χωράφια.

Κι ὡς τόσο, τὸ χρονολογικὸ ἀφτὸ λάθος, ἂν εἶναι λάθος, καθόλου δὲ χαλνᾷ τὴν ἱστορικὴ ἀλήθεια τοῦ Βαγγελιοῦ. Καὶ τὸ λέω ἀφτὸ ὄχι ἀπὸ προκατάληψη γιὰ τὸ ἀψεγάδιαστο τῶν ἱερῶνε βιβλίων, ὄχι ! μὰ ἀπὸ βεβαιότητα ἁπλῶς, ἀπὸ πεποίθηση. Γιατί ξέρουμε πὼς οἱ Χριστιανοὶ τῶν πρώτων αἰώνων, τῶν δυὸ τουλάχιστο πρώτων αἰώνων, ποτὲ δὲν ἑωρτάζανε τὴ γέννηση τοῦ Σωτῆρα, γιὰ νὰ ξέρουμε σὲ ποιὰ ἐποχὴ ἑωρτάζανε τὰ Χριστούγεννα, οὔτε κάνε χρονολογούσανε ὅπως ἐμεῖς, μὰ εἴχανε τὴν ἴδια χρονολογία μὲ τοὺς συντοπῖτες τους καὶ συγκαιρῖτες τους εἰδωλολάτρες.

Ὁ πρῶτος, λένε, ποὺ μεταχερίστηκε τὴ σημερνή μας χρονολογία, τὴ χριστιανικὴ χρονολογία, κι ἀφτὸ γιὰ θρησκεφτικοὺς λόγους, εἴτανε ὁ Ρωμαῖος Ἀββᾶς Διονύσιος ὁ Μικρότερος, στὸν ἕχτο αἰῶνα. Ἀπὸ τότες, ἔχουνε νὰ ποῦνε, πὼς ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία ὥρισε τὴν 25η τοῦ Δεκέβρη γιὰ τὸν ἑορτασμὸ τῶν Χριστουγέννων.

Ἄλλος ὅμως παλε, κι ἀνάμεσα σἄλλους καὶ ὁ Ὠσπινιανός, λένε, τάχα καὶ κκλά, πὼς οἱ ἑορτὲς τῶ Χριστουγέννω ὡριστήκανε γιὰ νἀντικαταστήσουνε, σιγὰ σιγά, τὰ Σατουρνάλια, εἰκασία πολὺ πιθανή, γιατί οἱ Χριστιανοὶ κεινῆς τῆς ἐποχῆς τέτοια, πάνω κάτω, φανταζόντανε γιὰ τὸν προσηλυτισμὸ τῶν εἰδωλολατρῶν. Καθόλου παράξενο, λέει κάποιος Ἄγγλος συγραφέας Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, ἀφοῦ τὰ Σατουρνάλια, ποὺ ἑωρταζόντανε κατὰ τὸ χειμωνάτικο ἡλιοστάσιο, παριστάνανε τὴ γέννηση τοῦ ἥλιου, ἐπειδὴ καὶ τὸ ἄστρο ἀφτό, γυρίζοντας, κατὰ τὴν ἐποχὴ ἀφτή, ἀπὸ τὸ δυσμικὸ μέρος, φαίνεται σὰ νὰ ἔρχεται πάλε στὸν κόσμο. Κι ἀπὸ δῶ, ἡ παρομοίωση, κ' ὕστερα καὶ ἡ ἀντικατάσταση, ἔφκολες : ὁ ἑορτασμὸς τῆς γέννησης Ἐκείνου, ποὺ εἶναι ἡ ζωή, τὸ φῶς τοῦ κόσμου !

Μά, ὅπως κι ἂν ἔχη τὸ πρᾶμα, εἴτε ἀπὸ τὰ Σατουρνάλια ὡρίστηκε ἡ ἑορτὴ τῶ Χριστουγέννω κατὰ τὴν 25η τοῦ Δεκέβρη, εἴτε ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία τὴν ὥρισε, εἴτε τέλος καὶ πὼς, πράγματι, στὴν τέτοια ἐποχὴ γεννήθηκε ὁ νέος Θεός, ἡ ἀλήθεια εἶναι

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Βεβαιότατα.

(Ἡ ΡΩΞΑΝΗ φεύγει. Ἡ Ἀστρούλα κρατώντας τὰ χερόγραφα πάει καὶ κάθεται στὸ μεσιανὸ τραπέζι. Ὁ Στρωτὸς περπατάει πάνου κάτου σκεφτικός).

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Ποῦ τὸ βρίσκει τόσο κέφι!...*(Σταματώντας σιμὰ στὴν Ἀστρούλα).* Ἄ, κείταξε κεῖ !... Ξέχασα νὰ σοῦ φέρω τὸ βιβλίο ποὺ μοῦ ζήτησες προχτές...

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ *(ψυχρά).* Ξέχασα καὶ γὼ ποιό βιβλίο σᾶς ζήτησα...

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Τὴν «Ἀσάλευτη Ζωή». Δὲ μοῦπες πὼς θέλεις νὰ ξαναδιάσεις τὶς «Ἀλυσίδες ;»

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ. Ἄ, τὶς «Ἀλυσίδες !»

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ *(ἀπαγγέλνοντας ταπεινά).*

Σάλευε ὁ Λεόπαρδος
μὲς στὸ σιδερόφραχτο κλουβί.....

Ἡ Θέληση καὶ ἡ Πρόληψη—τὸ σιδερόφραχτο κλουβί.....Νὰ σαλεύει ἡ Θέληση καὶ νὰ μὴν μπορεῖ νὰ σπάσει τὰ σίδερα τῆς φυλακῆς της...

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ. Τότε δὲν εἶναι Θέληση· εἶναι Ἀδυναμία...Ἡ Θέληση βουνὰ γκρεμίζει...

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ *(σκεφτικά).* Βουνά...Βέβαια, ἡ Θέληση πρέπει νὰ γκρεμίζει βουνά...

(Γιὰ λίγο σωπαίνουν).

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ *(δειλά).* Νὰ σᾶς πῶ, κ. Στρωτέ!

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Νὰ μοῦ πεῖς, παιδί μου !

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ *(παίρνοντας τὰ χερόγραφα ποὺ τἄχε ἀφίσει στὸ τραπέζι, σηκώνεται καὶ παγαίνει σιμὰ στὸ Στρωτό).* Τὸ λόγο αὐτόνε πρέπει νὰν τὸ ξεσκίσετε!

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ *(ξαφνιασμένα).* Μπᾶ ! Δὲ σ' ἀρέσει ; Ἄ δὲ σ' ἀρέσει νὰ τὸν ξεσκίσω.

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ. Ὄχι, μ' ἀρέσει καὶ μ' ἀρέσει τόσο πολὺ ποὺ πρέπει νὰ τονὲ σκίσετε ! *(Ἀποφασιστικά).* Δὲ σᾶς ταιριάζει !

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Πῶς ;

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ. Ναί! Δὲ σᾶς ταιριάζει! Ἡ βάση του εἶναι νἀγωνιζόμαστε μὲ τὴν Ἀλήθεια καὶ γιὰ τὴν Ἀλήθεια νὰ δουλεύουμε. Καὶ λόγου σας δὲν τὸ κάνετε αὐτό. Ὅτα βρισκόσαστε σιμὰ σ' αὐτὴ τὴ γυναίκα, τὸ ξεχνάτε, τὸ τσαλαπατάτε, γινόσαστε ἄλλος ἄθρωπος καὶ λέτε ψέματα, ψέματα, ψέματα !.....

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Ἀστρούλα !

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ *(ἀποφασιστικὰ μὰ ὄχι φωναχτὰ σὰν πορραπονεμένα).* Καὶ μεῖς ἐλπίσαμε σὲ λόγου σας, ναί, ἐλπίσαμε...Καὶ σᾶς φανταστήκαμε μεγάλονε, ναί, μεγάλον, ποὺ νὰ πατάτε πάνου στὸ θεόρατο ψέμα καὶ νὰ φτάνετε νὰ καρφώνετε τὴν Ἀλήθεια, ἀστέρι ἀνάμεσα στ' ἀστέρια, στὸν οὐρανό !.....Ἐμεῖς οἱ λεύτερες ψυχές, οἱ λίγες σήμερα μὰ μελλεούνια αὔριο, εἴδαμε σὲ λόγου σας τὸ Σωτήρα, τὸ Λυτρωτή, καὶ τώρα, ἀλοίμονο, τὸ εἴδωλό μας σωριάζεται καταγῆς....Ἀλοίμονο !

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ *(σὰ μοναχός του).* Τὸ παιδὶ αὐτὸ μιλάει ἔτσι ; Ἡ Ἀστρούλα ; Τὸ παιδὶ ποὺ δὲν πάτησε ἀκόμα τὰ εἴκοσι ; ποὺ ἤταμε χτὲς ἀκόμα τὸ χόρευα στὰ γόνατά μου ; Ποιά ἀποκάλυψη !....

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ. Τὸ παιδί, ναί, τὸ παιδί ! Μὰ τὸ παιδὶ αὐτὸ σεῖς τὸ μορφώσατε, σεῖς τἀνοίξατε τὴ σιδερόπορτα τῆς Ἀλήθειας, μὲ τὰ σοφὰ βιβλία σας, μὲ τὰ λόγια σας τὰ χρυσά, μὲ τὶς μεγάλες πράξες σας!.. Τὸ παιδὶ αὐτὸ εἶδε τὸ Φῶς καὶ ξεκόλλησε ἀπὸ τὴ σκοταδερὴ Πρόληψη !...Τοῦ λόγου σας, ἐκεῖ, καρφωμένος, μπλεγμένος στὰ δολερά της δίχτια, ἁπλώνετε τὰ χέρια σας πρὸς τὴν Ἀλήθεια, μὰ σᾶς λείπει τὸ κουράγιο καὶ νὰ τὴν ἀγκαλιάσετε. Ναί, ὁ Λεόπαρδος σαλεύει, μὰ τἀρέσει νὰ σαλεύει μὲς στὸ σιδερόφραχτο κλουβί....Τονὲ σώνει ἡ λεφτεριὰ τοῦ κλουβιοῦ.... Ἡ κυρία Ρωξάνη !...Ξέρει τὸν τρόπο ἡ κ. Ρωξάνη νὰ κρατάει ἁλυσοδεμένους τοὺς σκλάβους της !

(Μικρὴ πάψη).

Η ΑΣΤΡΟΥΛΑ *(ἥσυχα).* Μοῦ κάνετε μιὰ χάρη;